

Wagner

Opera. De Ring-cyclus van de Vlaamse Opera is met „Die Walküre” aan zijn tweede deel begonnen. Regisseur Ivo van Hove zet zijn verbluffende ontdekkings-tocht door het werk voort.

Van onze medewerker
Willem Bruls

GENT.

DE kniesoren die er-over klagen dat in de *Ring* van de Vlaamse Opera geen speren en helmen te zien zijn, werden afgelopen zondag op hun wenken bediend. Bij het begin van de derde acte verschenen wel opeens levende paarden op het toneel. Dat hoort zo, zou je zeggen. In de martiale Walkürenrit brengen de amazonestrijdsters de dode helden van het slagveld naar het Walhalla. Maar het was bizar om plots vijf glanzend witte schimmels op een podium te zien verschijnen vol ziekenhuisapparatuur en in het groen geklede artsen en verpleegsters.

Stak regisseur Ivo van Hove de draak met Wagners regieaanwijzingen? Dat zou je op het eerste gezicht denken. In zijn moderne regie — *Das*

Rheingold speelde eerder in een virtuele cyberspace — vielen de strijdrossen namelijk nogal rauw op het dak. En toch, hoewel het een grote stijlbreuk was in de zorgvuldig opgebouwde, licht futuristische en zwaar multiculturele wereld die Van Hove en zijn team van *Die Walküre* hadden gemaakt, het stemde tot nadenken.

Met de paarden deed de natuur opnieuw zijn intrede in een overgeïndustrialiseerde wereld. Net zoals de bomen van het woud, die door hun metalen en betonnen keurslijven opeens te zien waren. De getemde natuur laat zich niet klein krijgen en steekt op alle mogelijk manieren weer de kop op. De door macht en rijkdom geperverteerde mensen — hier de godenwereld van Wotan — verlangen naar de eenvoud en de puurheid van het onbeschreven blad, van de ontluikende liefde tussen Siegmund en Sieglinde.

Dat die liefde, nadat zij is ontloken, al meteen weer teniet

als moderne nachtmerrie

wordt gedaan door die geperverteerde wereld, is een harde boodschap van Wagner. Maar Van Hove maakte die boodschap niet minder hard. Fricka, de vrouw van Wotan, wil haar man straffen voor zijn obsessie met zijn buitenechtelijke kinderen Siegmund en Sieglinde. Als een furieuze echtgenote, collega-politica en zakenpartner, die het midden houdt tussen Angela Merkel en Hillary Clinton, maakt zij Wotans grote droom kapot. Mezzosopraan Anne Mason vertolkte al die verschijningen op virtueuze wijze. Ze krijgt Wotan, die uitstekend werd gezongen door James Johnson, letterlijk op de knieën.

DE STIJLBREUK IN DE MODERNE REGIE STEMDE TOT NADENKEN

Behalve een helder beeld van macht en liefde tussen de personages, brengt Van Hove nog iets anders. Het vervreemdende maar fascinerende decor, dat gedomineerd wordt door de vierkante zuilen die de bomen omhullen, is de ene keer bos, de andere keer een gigantisch Manhattan vol Twin Towers. Voortdurend botst een geavanceerde bovenwereld met een broeierige onderlaag



Een bizar beeld: vijf witte schimmels op een podium vol koele ziekenhuisapparatuur. © rr

van outlaws, randfiguren en allichten.

Siegmund en Sieglinde behoren tot die onderwereld. De eerste werd goed, maar wat fantasieloos gezongen door Jeffrey Dowd. Aan sopraan Edith Haller, die de rol van Sieglinde vertolkte, was niet te merken dat zij op het allerlaat-

ste moment was ingesprongen. Vocaal excelleerde zij en als verwaarloosde en zelfs misbruikte echtgenote van Hunding riep zij een grote ontroering op. De partij van Hunding werd gezongen door de eens legendarische Attila Jun, die echter veel van zijn vocale expressie heeft verloren.

De Brünnhilde van sopraan Jayne Casselman viel een beetje tegen. Casselman is een sympathieke zangeres, maar ze kan de diepe emoties van haar rol niet voldoende voor het voetlicht brengen. Haar stem mist ruimte in de diepte én de hoogte en klinkt vooral hees. Toch werd ze het letterlijke brand-

punt van de avond, want Wotan brengt haar aan het slot in een klinisch en kaal ziekenhuisbed onder narcose, waarna een ring van monitoren haar nog levende binnenwereld registreert. Het is een wrang en hard, maar uiterst doeltreffend beeld, dat helaas teniet wordt gedaan door een wat zielige la-

serstraal die het vuur moet verbeelden.

De grote verrassing van de avond was de artistieke wederopstanding van het orkest van de Vlaamse Opera en in zekere zin ook van chefdirigent Ivan Törzs. Nadat *Das Rheingold* in volslagen lusteloosheid ten onder was gegaan, bleek Törzs eindelijk in beweging te zijn gekomen. Met een voor hem ongekende gestiek en handmatig boetseerwerk kreeg hij de musici zover dat zij warempel een klankcultuur tevoorschijn toverden. Het is nog geen Wagner die zindert, maar evenmin een die zieltoegt.

Er kan dus met spanning naar de volgende twee delen van de Ring worden uitgekeken. Van Hove en Versweyeld toonden in de eerste twee delen een overrompelende wereld in vervreemdende zwart-, wit- en grijstinten, die tegelijk tot in de kleinste details de onze is. Maar de sfeer die domineert, is die van een ongemakkelijke nachtmerrie, van een wereld zoals die er over dertig jaar uit zal zien als we de zaken nu niet ten goede keren.

► „Die Walküre”, nog tot 10 maart in de Vlaamse Opera in Gent (070-22.02.02)

► www.vlaamseopera.be
► www.ringvlaamseopera.be